

Васюта В.Б., Дабарська А.Г.

Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка

АНАЛІЗ РИНКУ ПРАЦІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. У статті проаналізовано стан ринку праці Полтавської області за період 2008-2009 років, досліджено його загальні тенденції розвитку на макрорівні, запропоновано можливі шляхи покращення його стану.

Ключові слова: ринок праці, економічно активне населення, безробіття, попит і пропозиція на ринку праці, заробітна плата.

I. Вступ. Економічна криза негативно вплинула на всі економічні процеси в країні. У період 2008-2009 років значно скоротилися обсяги виробництва, надання послуг та відсоток торгівельних операцій. Стан ринку праці прямо залежить від соціально-економічного розвитку країни. Регіональні ринки праці формують тенденції розвитку національного ринку праці. Тому, простеживши тенденції розвитку ринку праці Полтавської області за останні 2 роки, можна спрогнозувати соціально-економічні зміни на макрорівні, виявити взаємозв'язок розвитку сфер господарювання.

II. Постановка завдання. Для того, щоб об'єктивно оцінити сучасний стан ринку праці на Полтавщині, необхідно порівняти його з ринком праці попередніх років. Лише так можна прослідкувати розвиток ринку робочої сили, визначити тенденції змін, існуючі та новостворені проблеми та можливості їх вирішення.

III. Результати. Економічно активне населення складається з населення обох статей віком від 15 до 70 років включно, які впродовж звітного періоду займалися економічною діяльністю або шукали роботу і були готові приступити до неї, тобто класифікувалися як „зайняті” або „безробітні”, визначені за методологією МОП [2].

Аналізуючи стан ринку праці Полтавської області, можна зазначити, що за

даними Головного управління статистики в Полтавській області [3], кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, по Полтавській області зменшилась з 44,3 тис. осіб на 1 січня 2009 року до 31,2 тис. осіб на 1 січня 2010 року. Офіційного статусу безробітних на зазначену дату набули 97,4 % незайнятих громадян, із них 77,4 % отримували допомогу по безробіттю. Серед безробітних кожний другий раніше займав місце робітника, кожний четвертий - посаду службовця, а кожний шостий не мав професійної підготовки.

Скорочення обсягів зареєстрованого безробіття протягом 2009 року спостерігалось в усіх містах та районах області, крім міст Комсомольська та Кременчука. Найбільше зменшення кількості зареєстрованих безробітних відбулося в Чутівському та Лохвицькому районах.

На сьогоднішній момент кількість зареєстрованого безробіття по Полтавській області дещо знизилася порівняно з 2009 роком, але має нестабільну тенденцію до спаду за різними причинами незайнятості. (рис.1).

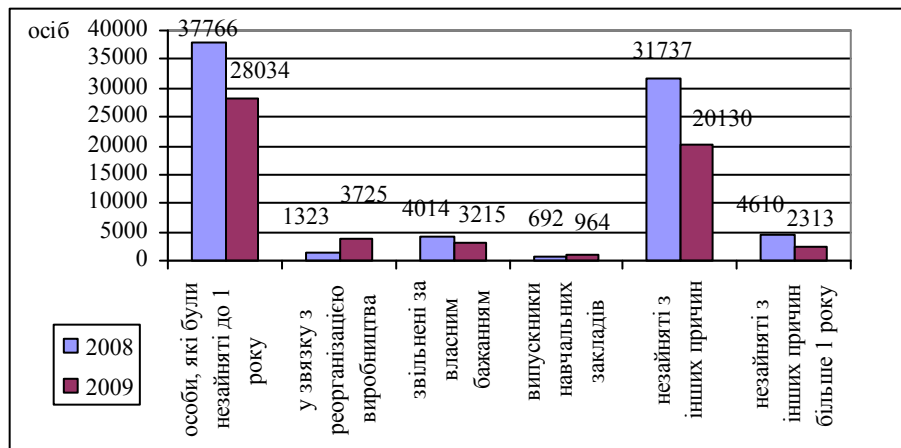

Рис. 1. Кількість зареєстрованих безробітних у Полтавській області за причинами незайнятості

Так, у січні 2010 року загальна кількість зареєстрованих безробітних склала 31490 осіб, у лютому – 31660 осіб та у березні 2010 року – 29769 осіб. Рівень працевлаштування незайнятих громадян у 2009 році порівняно з 2008 роком зменшився на 7,1 відсоткових поділок та становив 32,5 %. За містами та районами цей показник коливався від 15,0 % у Зінківському районі до 63,3 % у м. Комсомольськ.

Одним з найважливіших показників ефективності функціонування ринку праці є заробітна плата. Аналізуючи цей показник по Полтавській області, можна відмітити, що середньомісячна номінальна (нарахована) заробітна плата одного штатного працівника по Полтавській області за 2009 рік становила 1733 грн., що у 2,3 раза перевищує законодавчо встановлені державні соціальні стандарти: рівень мінімальної заробітної плати та прожитковий мінімум для працездатних осіб (744 грн.). Порівняно з 2008 роком розмір заробітної плати збільшився у середньому на 4,4 %.

Середньомісячна заробітна плата Полтавської області складає майже 91% від середньої по Україні та серед 27 регіонів займає 17 місце. Рівень заробітної плати у 2009 році в середньому по Україні становив 1906 грн.

Середній розмір оплати праці в усіх містах та районах був вищим за прожитковий мінімум для працездатної особи, разом з тим лише в 5 з них заробітна плата перевищила середню по області: у містах Комсомольську – 2440 грн., Кременчуці – 1960 грн., Полтаві – 1905 грн. та Новосанжарському – 1903 грн. і Гребінківському – 1818 грн. районах. Найнижчий рівень заробітної плати, який не перевищував 66 % від середнього по економіці області, спостерігався у Чорнухинському районі.

Попит на робочу силу на зареєстрованому ринку праці - кількість вільних робочих місць і вакантних посад, про які повідомили підприємства, установи, організації державну службу зайнятості. На сьогодні виникає гостра невідповідність попиту і пропозиції на ринку праці не лише Полтавської області, а і всієї країни. Соціально-економічна ситуація в країні диктує потребу в певній категоріях працівників різних спеціалізацій. Безробітні, які зареєстровані в державній службі зайнятості не завжди мають можливість і бажання перекваліфікуватися відповідно до потреб роботодавців на ринку праці.

Найбільшою залишається потреба підприємств у кваліфікованих робітниках з інструментом (19,2% від загальної кількості вільних робочих місць на кінець червня 2009р.), працівниках найпростіших професій у сфері торгівлі,

послуг, промисловості, будівництва та транспорту (16,9%) і робітниках з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (14,4%) [2].

Потреба підприємств у робочій силі протягом 2009 року змінювалась із тенденцією до спаду. Так, найбільша потреба у працівниках в полтавській області була в період із січня по березень (3,3 тис. осіб), а найнижча – з січня по червень (2,4 тис. осіб).

Наявність структурної диспропорції між попитом на робочу силу та її пропозицією за професіями є фактором, що обмежує можливості працевлаштування безробітних та задоволення потреб роботодавців у працівниках. Як стверджують аналітики інтернет-джерела [4], з початку осені в Україні стала зростати кількість робочих місць і, за даними президента рекрутингового порталу SuperJob Олексія Захарова, в 2010-му році це число виросте ще більш ніж на 20%. Нарощують обсяги виробництва і відкривають нові виробництва з набором штату промислові підприємства, що спеціалізуються на виробництві продуктів харчування (наприклад, нові потужності від компанії Nestle), побутової хімії тощо. Цей процес продовжиться в 2010-му році. Незважаючи на дуже складну ситуацію у виробництві будівельних матеріалів саме ця галузь буде активно оживати і відкривати нові вакансії. Нову роботу в 2010-му році забезпечать і замовлення, пов'язані з будівництвом об'єктів для проведення Євро-2012. Крім цього, поступово оживає будівництво торгових центрів, куди девелоперські компанії в 2010-му році будуть активно інвестувати кошти й залучати нових співробітників — зварників, монтажників, бетонників, інженерів-будівельників. Також збільшиться й кількість заявок на банківські професії. У 2010-му активно будуть підшукуватися кризові менеджери, фахівці по роботі з позичальниками (проблемними кредитами). До 70% всіх вакансій в 2010-му році складатимуть фахівці в торгівлі. Потреба в них буде вищою, ніж в 2009-му, на 20%.

На ринку праці Полтавської області теж спостерігається диспропорція між попитом і пропозицією. Зокрема, у березні 2010 року попит на робочу силу

склав 3586 осіб, (що на 765 осіб більше ніж у січні), а пропозиція склала 30386 осіб (табл. 2). Спостерігаємо поступове зменшення незайнятих громадян та зростання потреби підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць та вакантних посад, що характеризує відновлення виробництва після кризи.

Таблиця 2. Попит та пропозиція робочої сили у 2010 році
(на кінець звітної періоду)

	Кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, осіб	Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць та вакантних посад, осіб	Навантаження на одне вільне робоче місце (вакантну посаду), осіб
Січень	32527	2821	12
Лютий	32454	2731	12
Березень	30386	3586	8

Проаналізуємо потребу підприємств у працівниках за видами економічної діяльності по Полтавській області в динаміці з 2008 по 2009 роки (табл. 3).

Таблиця 3. Потреба підприємств у працівниках за видами економічної діяльності у 2008-2009рр. (на кінець звітної періоду)

роки	Всього, осіб	у тому числі, осіб															
		Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	Промисловість			Будівництво	Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	Діяльність готелів та ресторанів	Діяльність транспорту та зв'язку	Фінансова діяльність	Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	Державне управління	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Інші види економічної діяльності		
з неї	добувна промисловість	переробна промисловість	виробництво та розподілення електроенергії, газу та води														
2008	2810	288	861	11	812	38	49	309	33	136	123	221	260	117	325	88	
2009	2881	160	975	12	944	19	40	179	22	180	18	670	340	41	213	43	

Як видно із даних таблиці, у 2009 році спостерігається збільшення загальної кількості вакансій порівняно з 2008 роком на 71. Найбільшу потребу у

працівниках у 2009 має сегмент промисловості (975 вакансій) а найменшу – сегмент фінансової діяльності. Подібна тенденція спостерігається і на загальнодержавному рівні.

IV. Висновки. Основними чинниками, котрі впливають на формування ринку праці країні є демографічні, соціальні, економічні, політичні та правові.

Проаналізувавши ринок праці Полтавської області, можемо прийти до висновку, що, хоча і загальні соціально-економічні тенденції державного рівня негативно впливають на загальний попит і пропозицію робочої сили, ринок праці за допомогою важелів впливу через Державну службу зайнятості в Полтавській області активно реалізує свої функції і намагається усунути дисбаланс між попитом і пропозицією. Так, кількість незайнятих громадян у 2010 році зменшилася порівняно з 2009 роком до 31,2 тис. осіб, кількість зареєстрованих безробітних знизилася на 28,4%, кількість вакантних робочих місць у 2010 році зросла на 2,5% порівняно з 2009.

Полтавська область належить до перспективних і інвестиційно привабливих областей України. Тому необхідно нарощувати темпи виробництва, інвестицій у проекти, які зможуть забезпечити ліквідацію дисбалансу між попитом і пропозицією на ринку праці Полтавської області.

Література:

1. Закон України „Про зайнятість населення” від 1 березня 1991 року N 803-XII.//В редакції Закону N 662-IV від 03.04.2003
2. Офіційний сайт Держкомстату України - <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Головного управління статистики у Полтавській області - <http://www.poltavastat.gov.ua/>
4. <http://www.management.com.ua>
- 5.Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навч. Посібник.– К.: КНЕУ, 2003.– 299с.